

REPOLA-SEURA R.Y.

Repolainen 47

Jäsentiedote 2/2008

Repolainen

- jäsenlehti on myös internetissä osoitteessa repola-seura.org.
  - ilmestyy 3-4 kertaa vuodessa
  - nro 48 joulukuun alku (viikko 49) aineistopäivä 20.11.2008
  - nro 49 maaliskuun loppu (viikko 14) aineistopäivä 14.3.2009
- Jäsenistön kirjoituksia ja kuvia toivotaan yhteiseksi lukuiloksi. Muistelmia, matkakertomuksia, sukutapahtumia valokuvineen jne... Repolaisessa julkaistut kirjoitukset edustavat kirjoittajien omia näkemyksiä.

Lähetykset päätoimittajalle:

tuula.kilpelainen@iki.fi tai toimitussihteerille:ermau@phpoint.net

Toimituskunta:

Päätoimittaja

puheenjohtaja Tuula Kilpeläinen 044 330 55 29

toimitussihteerit Erkki Mauranen (03) 476 23 273

Painopaikka:

Offset YM Ky, Ruovesi

Kannen kuva: Rakenteilla oleva ortodoksikirkko Repolassa

Puheenjohtajalta elokuussa

Terveiset Repolasta! Seuraavilla sivuilla kuvia ja tekstiä matkasta. Tämä vuosittaisen praasniekkamatkan järjestäminen on näköjään hyvin tärkeä, ellei tärkein toimintasektorimme. Näin repolalaisista juuristaan ja seudusta kiinnostuneet voivat tuntea yhteisöllisyyttä ja olla vuorovaikutuksissa toisten retkeläisten sekä myös majoittajien kanssa Repolassa. Suuret kiitokset Martti Nesteriselle Lieksasta, joka teki retkemme mahdolliseksi toteuttaa riittävän suurella joukolla.

Uusia yhteyksiä ja tuttavuuksia syntyy, verkotutaan. Tästä hyötyy myös yhdistyksemme toiminta. Keskusteluissa on noussut esiin se, että konkreettista tekemistä yhdessä pitäisi olla enemmän. Mutta ne pitkät etäisyydet! Jotain hanketta tässä pitäisi laittaa jalalle ensi vuonna, mutta hallitus ottanee marras-

kuun kokouksessa käsittelyyn mahdollisen sisältöehdotuksen. Joten nyt ehdotuksia ja ajatuksia allekirjoittaneelle ja hallituksen jäsenille.

Vanhojen kuvien keruuta seuralle ehdotti professori Juri Kilin vuosikokouksessamme. En ole saanut häneltä tarkempaa tietoa asiasta, joten otan vastaan skannattuja ja selostuksin varustettuja kuvia s-postilleni siltahaka@suomi24.fi. Valoisaa syksyä kaikille!

Tuula Kilpeläinen, pj.
Niemiskyläntie 51
88900 Kuhmo
siltahaka@suomi24.fi

Uusia hallituksen jäseniä

Valentina Afanassieva (Kuvassa vas.) on Joensuussa asuva repolaisjuurinen opettaja. Hänen isoisänsä Antti Feodoroff muutti jo lapsena Lusman kylästä Helsinkiin. Avioiduttuaan muutti vaimon ja kolmen pienen lapsen kanssa takaisin Lusmaan. Valentinan äiti toimi Repolassa opettajana. Raja meni kiinni ja perhe jäi Repolaan. Valentinan äiti muutti Petroskoihin. Siellä Valentina suoritti Petroskoin yliopistossa tutkinnon. Toiminut sittemmin Tampereen ja

Petroskoin yliopistoilla suomen ja venäjän kielen ja kirjallisuuden opettajana. -90 luvun alusta suunnittelijana Joensuun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksessa Venäjä-projekteissa. Asuu Joensuussa ja on nykyisin eläkkeellä.

Kuvassa oikealla: Pentti Tuomi

Pentti Tuomi Joensuusta kertoo itsestään: ”Synnyin kauan sitten Polvijär-

vellä. Leipää kävin hankkimassa Pohjanmaalla. Viimeiset parikymmentä vuotta Valtimolla. Sieltä jäin eläkkeelle ja elelen nyt entisessä koulukaupungissani Joensuussa.

Varsinaisia sukuyhteyksiä Karjalaan minulla ei ole. Kiinnostus Karjalaa kohtaan on syntynyt lähinnä historiaharrastuksen kautta.”

Hallinnon kuulumisia

Vuosikokous pidettiin huhtikuussa Joensuussa. Sääntöjemme mukaan seuran hallinnon muodostavat vuosikokous, joka valitsee kuusijäsenisen hallituksen henkilökohtaisine varamiehineen sekä puheenjohtajan vuosittain.

Hallituspestit ovat kaksivuotisia. Joensuun kokouksessa 27.4. hallitukseen valittiin kolme uutta henkilöä: Pekka Kyöttinen Polvijärveltä, Valentina Afanassieva ja Pentti Tuomi Joensuusta. Jälkimmäinen toimii myös varapuheenjohtajana. Puheenjohtajana jatkaa allekirjoittanut ja jäsensihteerinä Päivi Kiiskinen Kontiolahdelta. Taloudenhoitajana jatkaa Pekka Hukkanen, joka hoitaa myös ”Seuran valintaa”.

Kokous hyväksyi mm. toimintakertomuksen (Repolainen 46), tilinpäätöksen sekä toimintasuunnitelman ja talousarvion kuluvalle vuodelle.

Tilinpäätöksen loppusumma oli + 706,33 €. Perhejäsenmaksuksi päätettiin 15 € ja ne peritään Repolaisessa 47. Muut maksut 180 € ainaisjäsenmaksu ja 30 € kannatusjäsenmaksu.

Toimintasuunnitelma

Hallitus toteuttaa yhdistyksen sään-

nöissä mainittuja tavoitteita vuosikokouksen hyväksymällä tavalla ja laajuudessa. Julkaistaan jäsentiedote Repolaista 3-4 numeroa vuodessa, jossa esitellään repolalaista perinnettä ja tiedotetaan yhdistyksen muusta toiminnasta. Yläpidetään mm. verkkosivuja internetissä osoitteena www.repola-seura.org. Päätettiin tehdä jäsenmatka Repolaan heinäkuussa. Repolaisyyntyinen, Petroskoin yliopiston professori Juri Kilin toivoi seuran keräävän vanhoja valokuvia seuralle. Hän oli vieraana vuosikokouksessa ja selosti Repolan nykytilannetta. Häneltä saataneen aiheesta lisää tekstiä lehtemme myöhemmin.

Vuosikokous 2008. Puheenjohtajana Pentti Tuomi ja sihteerinä Päivi Kiiskinen. Kuva Tuula Kilpeläinen

Retki Repolaan 2008

Äiti Repolasta

Viime kesänä äitini Senja Törmälä os. Netsäinen kuoli Jyväskylässä 93-vuotiaana. Hän oli juureva, kaikkien rakastama ja arvostama karjalaisnainen, joka loppuun asti säilytti kirkkaan mielen ja arvokkaan asenteen elämään ja sen suomiin lahjoihin.

Kun minulle tuli tänä kesänä mahdollisuus lähteä Repola-seuran järjestämälle retkelle äitini syntysijoille, olin varmaankin ensimmäisten joukossa, jotka retkelle ilmoittautuivat. Sain mukaani myös mieheni Jukan, sisareni Seijan ja hänen puolisonsa Pentin ja kuopuksena serkkuni Leenan.

Äiti Senjan isä oli Feodor Netsäinen ja äiti Iraida os. Savinainen Miinoasta. Feodor oli kylällään tärkeä mies. Luin hänen muistelmistaan, että hänet oli valittu pitäjän edustajaksi Sestvaan (Maakuntaliitto). Hän oli myös ehdokkaana Romanovien suvun 300-vuotisjuhliin. Vallankumouksen jälkeen hänet oli valittu kahden pitäjän miliisipäälliköksi. Hän kävi Riibinskoissa Volgan varrella ostamassa jauhoja. Kunnan esimiehenä hän toimi vuosina 1918–20. Suomeen hän siirtyi perheineen vuonna 1921.

Lähestymme määränpäättä

Kuoppainen tie Repolaan jo hiljensi vauhtiamme...taakse oli jätettävä kiireet ja ajatusten oli asetettava uusille urille; menneitä muistelemaan ja paikallistamaan vanhoja kuulemiamme

tarinoita Repolasta. Olin kyllä kuullut isovanhempieni ja äitini kertovan useaan otteeseen Karjalan kauneudesta, koivujen tuuheudesta, järvien kalaisuudesta, mutta vasta nyt koin tämän kaiken todeksi.

Pujahdamme maisemaan

Meille kävi niin onnekaasti, että pääsimme Ivan Lazarevin vieraisi. Ivan oli loputon tiedonlähde, viisas, paljon elämää nähnyt mies. Häneltä me kuulumme parhaat tarinat kylästä ja sen asukkaista ja heidän moninaisista kohtaloistaan. Parasta tietenkin oli se, että hän johdatti meidät isovanhempiemme kotirantaan. Siinä se oli, haikean kaunis järvimaisema, jota sukulaiseni olivat katselleet niin hyvinä kuin pahoina päivinä. Talo oli rauniona, vain kasa syrjään työnnettyä rakennusromua. Mutta se maisema, sama kuin silloin! Olin uskovinani, että vanhimmat koivut olivat vielä Papan ja Mamman kotikoivuja...ja tuulikin ihan varmaan suhisi samalla tavoin kuin ennen ja toivotti meidät tervetulleiksi...Mielikuvitusta ei rajojenvedot estä.

*”Kaiken tiedäy, kaiken armas koivuine,
Ongo jygie, ongo kebie aigaine,
Hänen luonda kodih tulen raubaine,
kasva, kukki aino armas koivuine...”*

Nämä riimit sain karjalaiselta lauluryhmältä, joka esitti ansiokkaasti tunteisiin vetoavia karjalaislauluja kylä-

juhlassa Repolassa.

Kaikkinensa matka Repolaan vastasi odotuksia, ylittikin ne. Suuret kiitokset kuuluvatkin matkan järjestäjille. Heidän ansiostaan pääsimme kokemaan Karjalan kauden, sen katkeransuloisuuden ihan paikan päältä. Jokainen meistä vei omanmallisensa muiston kotiinsa, siinä riittää puimista pitkäksi aikaa. Olen nyt entistäkin ylpempi karjalaisista juuristani.

J.k. Netsäisen kotirannasta poimin kiven ja vein sen Senja-äitini haudalle. Terveisiä kotoasi, moamoseni, terveisiä Repolasta.

Marjatta Tuominen

Repolan pajattajat ja Marjatta Repolan proasniekoilla 2008

Kylyranta Lieksajärven rannalla

Nykyrepolan kuvia matkalta 2008

Repolan matka tehtiin 11. -14.7 Petrun päivän praasnienka-aikaan. Matkalla oli 30 henkilöä ja reissun ajoi mallikkaasti autoilija Jouko Brelo Juuasta. Sää oli vaihteleva, mutta praasnienkajuhlaa saimme viettää kauniissa kesäsäässä. Osa matkalaisista retkeili entisissä sivukylissä. Majoituimme tavan mukaan perheissä, koska Repolassa ei ole hotelleja.

Praasnienkajuhla on aina ollut pää-

tapahtuma ja vierailun kohokohta. Viime vuosikymmenellä suomesta tulleilla retkeläisillä oli myös ohjelmaa ja esittäjiä mukanaan; nykyvuosina eivät resurssit ole riittäneet. Paikalliset ja Muujärveltä tulleet ryhmät esittävät erilaisia laulu-, musiikki ja tanssiohjelmia. Kylän koulun oppilaat ovat aktiivisia esittäjiä. Puheita ja runon- ja tarinankerrontaa ei ole. Seuramme on saanut myös sanoa terveiset Suomessa.

Satunnaisen turistin tehtäviin kuuluu kävely kylällä. Kuvaa alla Repolan pääraittia ja yleisöpuhelin kaupan seinällä

Kadut ja tiet ovat "luomukunnossa". Mutta pohja on hyvää hiekkaa koko niemi, johon Repolan kylä sijoittuu.

Kuva iltanuotiopaikalta 13.7.2008

Peruna on tärkeä ja se on todellista lähiruokaa. Kalan pyynti on enempi hankalaa, kun kalat ovat muuttaneet yli 10 kilometrin päähän kylästä. Varsinkin tällaisella kalustolla

Heinäntekovälineitä seinustalla

*Proasniekka 2008
Kulttuuritalolla*

Jäsenmaksun aika syyskuun loppuun mennessä!

Vuosikokous päätti, että jäsenmaksu vuonna 2008 on 15 euroa.

Jos haluat ainaisjäseneksi, maksu on 180 euroa. Sen jälkeen ei tarvitse huolehtia vuosittain jäsenmaksujen maksamisesta. Nykyiset ainaisjäsenet voivat halutessaan maksaa kannatusmaksua 25 - 100 euroa esim. osoitettuna tiettyyn tarkoitukseen.

Oikealla on jäsenmaksulomake, jonka voit leikata irti ja toimittaa pankin maksupalveluun allekirjoitettuna. Jos maksat esim. internetissä, siitä löydät tilinumeron. Lomakkeessa ovat yllämainitut maksuvaihtoehdot.

Jotta jäsenihteerimme voi helposti selvittää, keneltä maksut ovat tulleet, muista ehdottomasti käyttää viitenumeroa tämän lehden osoitelipukkeessa olevaa nelinumeroista numerosarjaa. Sen perusteella maksu kirjautuu oikealle maksajalle.

Jäsenmaksun viitenumero on sama kuin aiempina vuosina 2006 – 2007. Vanhoja jäsenmaksuja ei voi maksaa tällä ”pankkisiirrolla”.

Jäsenyysperuukset jäsenihteeri Päivi Kiiskiselle päivi.kiiskinen@pkky.fi. Kiitos.

Tervetuloa jäseniksi

Kauko Soldatkin	Kajaani	Johannes Moisseinen	Liekka
Liisa Laitila	Helsinki	Matti Kiriläinen	Liekka
Hanna-Leena Luoma	Pori	Seija Ranta-aho	Helsinki
Pertti Rannikko	Melavaara	Unto Martikainen	Joensuu

Saajan tilinumero Mottägarens kontonummer		JOP 577005-2152320		TILISIIRTO GIRERING Vain kotimaan maksuliikenteessä Endast för inrikesbetalningsförmedling	
Saaja Mottägare		REPOLA - SEURA RY		☐ Vuosijäsenmaksu 2008 ..... 25 € ☐ Ainaisjäsenmaksu ..... 180 € ☐ Kannattajajäsenmaksu ..... 100 € ☐ Ainaisjäsenen vapaaehtoinen tukimaksu ..... 25€	
Maksaja Betaltare					
Allekirjoitus Underskrift				Käytetään ehdottomasti osittamattoman viitanumerona	
Tiliä nro Från konto nr		-		Vilento Ref.nr	
				30.9.2008	
				EUR	

Repolan karjalaiset olivat toimelista väkeä

Repolan seutu oli v. 1617 Stolbovan rauhan jälkeen ainoa Venäjälle jäänyt muinaisen Korelan (Käkisalmen) ujestin osa. Repolan seutu sai kärsiä useaan kertaan Venäjän ja Ruotsin välisistä sotatoimista 1600–1700 -luvuilla. Venäjän valloittaessa Suomen v. 1809 kohentuivat elinolot vähitellen Repolassakin. Myönteisen kehityksen edellytyksenä olivat hyvät naapuruus-suhteet rajan yli Suomen puolelle.

Kaskikulttuurista karjalouteen

1800-luvun loppupuolelta aina 1900-luvun alkuun asti oli Repolan kunnan väestökasvu tasaista, sillä v. 1873 kunnassa asui 1300 henkeä ja v.1905 siellä laskettiin olevan 2100 henkeä. Kunnan tärkeimmät kylät olivat Repolan kirkonkylä Lieksajärven rannalla, missä oli 19 taloa ja niissä 165 asukasta. Repolan seudun väestö oli lähes täysin karjalankieltä puhuvia puhuvia karjalaisia. Ripeä taloudellinen kehitys oli väestönkasvun tärkein tekijä, joten Repolan asukkaat olivat kaikesta päätellen ahkeraa ja toimeliasta väkeä. Vuosien 1866 talousuudistukset lakkauttivat valtiofeodalismia eli läänitysjärjestelmän kokonaan Venäjällä. Entisinä kruunun talonpoikina siirtyivät Repolan isännät uuteen järjestelmään menettämällä suuren osan vanhoista kaskimaistaan, jotka tulivat nyt valtion metsähallinnon omistukseen.

Karut luonnon olosuhteet ja uudistuksia seurannut maankäytön säännöstely rajoittivat maanviljelyksen kehittymis-

tä Repolan seudulla. Erään kyläkoulun opettaja Fesvitjaninov kirjoitti v. 1911: ”Viljaa korjataan vähän, vaikka on todettava, että maata muokataan ja lannoitetaan hyvin. Syynä on ilmasto ja maaperä”. Omien peltöjen vilja riittikin tavallisesti vain kolmeksi-neljäksi kuukaudeksi vuodessa. Lopun ajan repolalaiset joutuivat turvautumaan tuontiviljaan, jota ostettiin lisätöillä ansaituilla varoilla.

Nykyrepolan lompaita

Kuva: Tuija Nieminen 2008

Karjaloustuotteista lisätuloja

Repolan talonpoikien kiinnostus karjalouteen kasvoi huomattavasti 1900-luvun alkuun mennessä suomalaisemerkkin vaikutuksesta. Karjan rehuvarojen turvaamiseksi ryhtyivät Repolan miehet ensimmäisinä maanparannustoimiin Karjalassa. Niinpä Lusman kylässä talonpoikien perustama yhdistys laski veden erästä metsälammesta, jonka tuloksena saatiin 200 heinäkuormaa vuodessa lisää entisten lisäksi. Myös Kolvasjärven asukkaat laajensivat heinäniittyjään samalla tavalla.

Repolan kirkonkylässä kehittyi puolestaan tavarantuotanto. Kun v. 1901 pitäjässä oli vain yksi separaattori, niin v. 1912 niitä pyöri jo 24 kappaletta. Samana vuonna koko Aunuksen ujestissa oli vain 10 separaattoria ja Petroskoin ujestissa niitä tilastoitiin 21 kappaletta. Repolassa tuotettu maalaisvoi oli korkealaatuista se menestyi hyvin Suomen markkinoilla mm. Kajaanissa, jossa siitä maksettiin kolmekin markkaa kilolta. Maasäätyjen tukemina Repolan pitäjässä syntyivät ensimmäiset osuuskunnat, kun v. 1908 perustettiin maanviljelysyhdistys ja 1904 perustettiin Repolan kulutusosuuskunta.

Raakapuulla oli menekkiä Suomessa

Repolan pitäjän talouselämän tärkeimpänä uudistuksena pidetään myyntihakkuiden alkamista seudulla. Mainion maantieteellisen asemansa ansiosta, jonka määräsi Suomen läheisyys ja uittoväylien eteläinen suunta. Repolan alueesta tuli vauhdilla kehittyvän Suomen sahateollisuuden tärkeimpiä han-

kinta-alueita. Niinpä raakapuun vienti Repolasta Suomeen kasvoi vv. 1870–1910 kolminkertaiseksi toisin sanoen 30 tuhannesta tukista 90 tuhanteen tukkiin. Repolan metsistä hakatut tukkipuut uitettiin Lentiera- ja Lusma-jokia pitkin Pieliseen. Sieltä ne matkasivat eteenpäin Joensuun, Kotkan ja Hämeenlinnan sahoille, jotka olivat tärkeimpiä Karjalan punahongan kuluttajia ja jalostajia.

1900-luvun taitteessa hakkuu- ja uittotöistä tuli Repolan miesten tärkein ansiotyö, joka osin syrjäytti jopa perinteiset elinkeinot, kuten kalastuksen, metsästyksen ja laukkukaupan. Hakkuu- ja uittokausina savotat kärsivät jopa työvoimapulasta, joten satoja suomalaisia hevosmiehiä, metsätyömiehiä ja uittotyöläisiä oli hakemassa töitä Repolan laajoilta hakkuupalstoilta. Savottatyömaiden suomalaiset isännät maksoivat työntekijöilleen noin kaksi kertaa korkeamman palkan kuin venäläiset muualla Karjalassa. Metsätyömiehen päiväpalkka oli keskimäärin 1,5 ruplaa päivässä.

Gutzeitin hakkuilla Repolassa vuosisadan vaihteessa. Kuva Aunuksen Repola-kirjasta s.148

Repolan kauppiaita

Kaupan alalla tapahtui niinkään huomattavia muutoksia. Seudun laukukauppiaiden keskuudesta kohosi muutamia merkittäviä yrittäjiä, joiden kaupankäynti ulottui kauas lähiseutujen ulkopuolelle. Eräs näistä miehistä oli **Petri Grigorjev**, joka suurilla markkinoilla tunnettiin nimellä Riion Petri, myös suomalaisten kauppiaiden keskuudessa.

Petri alkuaan lähtöisin Repolan Lusman kylästä. Hän oli erittäin voimapeväinen ja yritteliäs karjalainen tukkukauppias, joka järjesti turkisten, riistan ja kalatuotteiden vientikauppaa Karjalasta Suomeen sekä Pietarin suurille markkinoille. 1890 –luvulle tultaessa kauppias Grigorjev omisti kolme kaupaliikettä Lusmassa, Joensuussa ja Repolasta. Silloisen veroviraston tietojen mukaan Grigojevin yritysten liikevaihto kohosi 20 tuhanteen ruplaan vuodessa (vrt .metsätyöstä maksettu päiväpalkka!). Lusman pienen sekataravakaupan liikevaihto oli 1500 ruplaa vuodessa. Riion Petrillä oli myös oma höyrylaiva, joka liikennöi Tuulijärvellä.

Toinen suukauppias oli Andrei Mavrojev, syntyisin Koropin kylästä. Hänellä oli Repolan toiseksi suurin sekataravakauppa, jonka liikevaihto nousi 5000 ruplaan vuodessa. Mavrojevillä oli myymälöitä myös Suomessa. Lentieran kylän talonpojalla Gettojevillä oli 1800 –luvun loppupuolella kauppa-liike Joensuussa sekä sekataravapuoti kotikylässään, jonka liikevaihdon verovirasto ilmoitti 2000 ruplaksi.

Repolan taloudellista kehittämistä hidasti huomattavasti teiden ja kulku-

Riion Petri

yhteyksien puute. Vanha 432 virstan pituinen Kajaanin raitti, joka johti Petroskoista Pyhäniemen ja Repolan kautta, oli käytettävissä vain ratsutienä. Tilaanne kohentui huomattavasti, kun 1894 valmistui rautatie Joensuuhun ja tämän Karjalan radan jatko 1910 Lieksaan. Sieltä oli 40 virstan matka Venäjän rajalle.

Repolan vartiojaksolla raja oli käytännöllisesti katsoen auki ja radan valmistuminen ratkaisi viljatoimitusten ongelman ja helpotti myös Repolassa tuotettavien tavaroiden myyntiä Suomeen.

Kohentaakseen seudun yhteyksiä Venäjän markkinoihin esittivät Aunuksen kuvernementin määsäädyt kuvernööri N.V. Protasjevin tuella 1908 suunnitelman Petroskoi–Lentiera –rautatien rakentamisesta. Tsaarin hallitus kuitenkin hylkäsi ratasuunnitelman joka

toteutui vasta 1950-luvulla.

Repolan runontaitajat

Repolan seudulla runoperinne ei voinut säilyä yhtä suojattuna kuin esimerkiksi Vienan Karjalan kylissä, sillä tätä seutua hävitettiin moneen otteeseen lukuisten Ruotsin ja Venäjän välisten sotien aikana.

Kuitenkin Repolassa elivät kansanrunouden lajeista niin eepiset kuin lyyrisetkin runot, itkuvirret, sadut sekä legendat ja tarinat. Näiden aiheet ja toisinnot olivat harvinaisia ja hyvin omaperäisiä.

Repolan seudulta tunnetaan taitavia kertojia ja runonlaulajia, joista kuuluisin oli Jefim Vasiljev Lusman kylästä (kts. seuraava sivu 16). Häneltä kansanrunouden tutkija Heikki Meriläinen kirjoitti muistiin useita eepisiä ja lyyrisiä runoja v.1889. Vasiljev kertoi kerääjälle, että nuo runot hän oli opinut jo lapsuudessaan omalta isältään. Vasiljevilta tallennetut runot on julkaistu kokoelmassa ”Suomen kansan vanhat runot”.

Niinikään Larin Miikkula Tuulivaaran kylästä oli koko Repolassa tunnettu kertoja ja tietäjä.

Sortavalan laulujuhllillakin esiintynyt Konoï Kyötti tunnettiin paitsi runonlaulajana myös monitaitoisena tietäjänä ja puhemiehenä (patvaskana).

Vrt. Repolainen 45, sivu 13.

Vaikutteita Suomesta

Repolan seudun aineellisen kulttuurin paikallisiin erikoisuuksiin luetaan rakennusperinne, jossa on vaikutteita Suomen Karjalasta. Itä- karjalassa oli

tapana rakentaa asuin- ja taloustilat yhden katon alle. Repolassa taloustilat oli usein sijoitettu erilleen ja ne muodostivat sisäpihan.

Suomalaisytyyppinen oli muodoltaan myös repolalaisten arkipuku. Kyläkoulun opettaja Fesvitjaninov kirjoittikin, että ” ulkonäöltään paikallinen karjalainen erottui vain vähän naapuristaan suomalaisesta. Jalassaan hänellä oli suomalaiset pieksut eli nyppisaappaat, talvella lämmin suomalainen lakki ja kesällä ainainen hattu. Turkkia pidetään harvoin. Sen sijaan pidetään lämmintä suomalaista villapaitaa ja pikkutakkia levällään. Tällaisissa pukimissa kaula paljaana saattaa tavata repolaiaisen paukkuvassa pakkasessa ulkona tai metsässä”.

Tunnettu suomalainen kansatieteilijä ja kulttuurintutkija Samuli Paulaharju matkasi Repolaan kahdesti 1900 ja 1907. Toisella matkallaan Paulaharju sai seurata ja osallistua Petrunpäivän proasniekkaan (heinäkuun alkupuolella Pekan päivänä, Suomessa 29.6.). Teoksessaan ”Matkakuvia Karjalan kankailta” hän kuvaa värikylläisesti Repolan juhlaperinnettä.

Repolalaisen kansanperinteen tallentamisessa on 1950 – 1960 luvuilla kunnostautunut karjalainen kansatieteilijä Rosa Tarijeva-Nikolskaja.

Unto Martikainen

Tekstin lähteenä käytetty ”Carelia” n:o 7/1999 lehden kirjoituksia, jotka ovat kirjoittaneet Korabljov Nikolai ja Makurov Vasili

Runoa Jefim Vasiljevilta

Jehkimä Vasiljeff; kuullut isältään. Matka vene ei mene koskea laskiissa kiville, kuin rannasta lähtiissä käännetään myötäpäivin ja sauvomilla työnnetään siksi, kunnes pohja ei ala tuntua. Sittä otetaan lakki päästään ja kirveellä lyyvään kolme ristiä veneen keulan eteen veten pintaan, ja sittä sillä kirveen hamaralla kopautetaan veneen kokkaan ja sanotaan:

*Onsi puu, kometto honka,
Latva poikki leikattuna,
Et sinä kivillä kestä,
Paasikoilla ei pahoinkana.
Honka tiensä katsokoon,
Kivi päänsä välttäköön,
Pahuus juuskoon pajukoita,
Kivot kivi rannikoita,
Pahan suoma paasikoita.*

Sittä pannaan lakki päähänsä ja veneen perästä yli vasemman olan nakataan kolme lepän urpaa jälkeensä tuulelle uhriksi, niin kyllä vene tietää tiensä.

Jehkimä Vasiljeff; kuullut poikase-
na kotitienoillaan. Hevoselle jos on
syötetty kirkon väki ja siten tehty
hulluksi tahi kitumaan, niin otetaan
huono maineisen naisen paita, joka
on lapsen tekoaikana ollut päällä ja
sen läpi apetta syötetään saunan kiu-
kaan päällä, niin lähtee kirkon väki.
Sittä pestään hevonen koskesta ote-
tulla vetellä ja viijään vesi koskeen
takasin, niin hevosen pilaaja saa kir-
kon väin itse vastuksikseen, sitä pa-
hemmin, jos vettä nakatessa luvetaan
yllytyssanoja, että:

*Kotihisi, konna, koita,
Maahasi, paha, pakene,
Isäntäsi iltasille !*

Suomen kansan vanhat runot

Suomen Kansan Vanhat Runot -teos on vuosina 1908–1948 julkaistu ainesko-koelma, jossa oli tarkoitus julkaista kaikki siihen mennessä kerätty kalevalamit-tainen kansanrunous. Jonkin verran kokoelman ulkopuolelle on kuitenkin jää-nyt sopimattomia ja ei-perinteiseksi katsottuja runoja. Toisaalta kokoelmassa on myös suorasanaisia loitsuja ja uusimittaisia kehtolauluja. Suomalaisen Kirjalli-
suuden Seura on digitoinut tämän yli 89 000 runoa sisältävän kokoelman ja se on saatavilla Internetissä osoitteessa <http://dbgw.finlit.fi/skvr/>.

”Suomeen varastettu tyttö”

Outi Nesterisen pakolaistarina Omelien kylästä Kuhmoon

Repolan Omelien kylä oli viime vuosisadan alussa Kyöttisten, Nesteristen ja Pänttösten kylä. Matkaa Repolan pogostalle pari virstaa ja hyvä sijainti suuren vesistön rannalla.

Sieltä tultiin Suomeen ja Kuhmoon 1920-luvulla suurin joukoin ns. metsäsissikapinan jälkimainingeissa. Marraskuussa 1921 alkanut kansannousu päättyi seuraavassa helmikuussa, kun neuvostojoukot työnsivät metsäsissit ja heitä seuranneet pakolaiset rajaan yli Suomeen.

Metsäsisseihin kuului enimmillään kolmisentuhatta miestä mukana myös vapaaehtoisia Suomesta.

Tammi-helmikuussa 1922 rajan ylitti 1700 henkeä. Eniten pakolaisia tuli Kuusamoon, Suomussalmelle, Kuhmoon ja Lieksaan. Kolmeen ensiksi mainittuun kuntaan heitä tuli yli 11 000 henkeä.

Osa Suomeen tulleista noudatti neuvostohallituksen kutsua ja palasi takaisin, osa jatkoi matkaansa muualle Suomeen. Seuraava tarina on nimeltään ”Suomeen varastettu tyttö” ja se on julkaistu paikallislehti Kuhmolaisessa vuonna 1990.

Outi Nesterinen oli tarinan tyttö ja oli ”varastettu Suomeen” noin kymmenvuotiaana. Hän oli mennyt avioon Kuhmossa ja vietti 80-vuotispäiviään, kun haastattelu tehtiin.

Omelien kylää 2008. Kuva T.Nieminen

Pakomatkat

Oli talvi 1921 Omelien kylässä Repolassa. Outin isä poikineen ja setä Iivana (Juho) lähtivät ajamaan hevosilla Omelien kylästä kohti Suomea. Outi ei mahtunut mukaan. Outi sai jäädä naapuriin ”hoitoon” ja hoitopalkaksi jätettiin kaksi lehmää. Heidät luvattiin hakea kahden viikon päästä isän (Nikolai) ja sedän (Juho) toimesta.

Piilottivat jauhosäkkejä hankeen, että ottavat sitten kun tyttö ja lehmät haetaan. Mutta aikaa kului pitkälle kesään. Outi itki ja ikävöi.

Eräänä aamuna hänen ollessa heinätoïssä niityllä muun väen kanssa puskun takaa näyttäytyi mies, jonka tyttö tunsi sedäkseen. Hän sanoi hiljaisesti, että nyt lähe matkaan, jos haluat tulla. Isä piilotteli metsän suojassa. Ja Outihan lähti.

Kylän laidassa oli autioksi jäänyt talo, jonka rannasta pakenijat ottivat veneen ja soutivat Pläkkäjän kylän suuntaan.

Mittein perheen poika oli jo kuitenkin

kin huomannut Outin lähdön ja juosut kertomaan siitä sotilaille. Omelie oli tuolloin täynnä sotilaita ja pakenijat joutuivat kääntymään takaisin.

Isä soui ja sedälle tuli hätä, kun luoteja sateli veneen läheisyyteen. Heitä kohti ammuttiin kylästä.

Outi komennettiin veneeseen pitkälle ja viimein päästiin niemeen, josta oli lyhyt matka Repolan maantielle. Tien ylitettyään karkulaiset keitivät teet ja pelotti kovasti olla siinä paikassa, että jos tulevat ja tappavat vaikka.

Isä ja setä tekivät Outille virsut ja lähdettiin kävelemällä eteenpäin Suomea ja rajaa kohti. Yö nukuttiin ladossa ja sitten taas jatkettiin tietömiä taipaleita jalkapatikassa. Lehmät saivat jäädä, niitä ei ollut mahdollista kuljettaa.

Rajan ylitys tapahtui ilmeisesti Kiekinkosken eteläpuolelta, koska pelättiin mennä Kiekinkosken vanhan kauppap tien kautta tarkastusten pelossa.

Lakkoja pahimpaan nälkään

Outin pakomatka tapahtui loppukesällä, sillä lakat olivat kypsiä. Vieläkin tulee vesi kielelle, kun muistaa lakat, kertoo Outi. Ne olivatkin suuria ja kypsiä ja niitä sai syödä kiljuvaan nälkään.

Kuhmossa pieni pakolaistyttö joutui sotilaiden tarkastettavaksi. Keskellä kylää oli sotilasvartio, jonne tulija vietiin tarkastettavaksi.

Kuhmoon jäätiin

Perhe asui aluksi Lammasperän Polvelassa, sitten Rekolan Jussin mökissä

ja Lentuankoskella Ipatin talossa, jossa asui kolme karjalaisperhettä. Nesteristen lisäksi Lukkasen ja Triipposet. Perheistä kaksi asuivat kamareissa ja yksi perhe pirtissä.

Outi pääsi Kuhmoniemen kirkonkylällä pakolaiskouluun, jota pidettiin mm. kievaritalo Tuupalassa ja ev. lut. rukoushuoneella.

Asuminen kouluaikana oli Tuupalassa, koska kotimatkaa olisi ollut yli 10 km. Oppilaita 30-40 ja kaikki olivat Suomeen pakolaisiksi tulleitten lapsia. Suomen valtio järjesti nämä koulut niillä paikkakunnilla, joihin oli asettunut enemmän pakolaisia, että opetus oli pakko järjestää.

Myöhemmin Outi avioitui Juuso Heikkisen kanssa ja heillä oli yksi tytär ja tällä on edelleen jälkikasvua Suomessa.

Jutun kirjoitti 1990 ilmestyneen Paikallislehti Kuhmolaisen juttua mukaelleen **Tuula Kilpeläinen**

Outi Heikkinen s. Nesterinen tyttäriineen.

Seuran valinta 2008

UUTUUS!

Repolasta uusi kolmivärikartta saatavana.

Kartassa näkyvät vesistöt ja vanhat kylät 1700 - luvulta alkaen. Tiestö on merkitty nykyisen tilanteen mukaan, jotta matkailija tietää, minne pääsee autolla. Kartta on laadittu Google Maps -karttapohjalle tekijöinä Leo Homanen, Albert Ilonen ja muutamat vanhemmat repolalaiset.

Kun luet sukutarinoita, voit seurata kartasta tapahtumapaikat (= kylät).

Sopii liitteeksi Aunuksen Repola -kirjaan.

Tilaa lahjaksi ja soita p.040-538 3938 Juhani Kyöttiseltä, Riekkontie 18.as.15, 49410 POITSILA

AUNUKSEN REPOLA- KIRJAA

vielä saatavana 25 e + postikulut noin 7e,

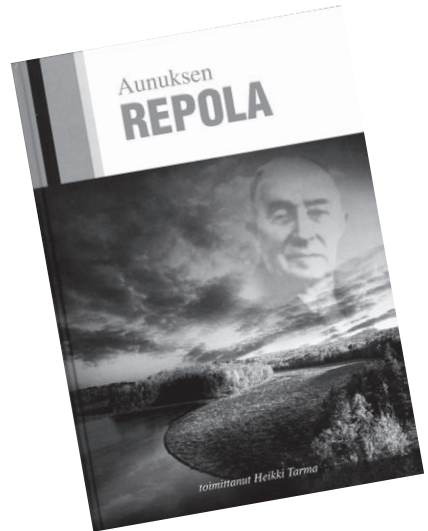
STANDAARIT 35 e,

RINTAMERKIT (revonpää) 6 e,
lisätään aina postimaksu painon mukaan.
Tilaa s-postilla taloudenhoitajalta:
pekkay.hukkanen@kolumbus.fi

REPOLAINEN – julkaisun
jäännöskappaleita voi tiedustella
Erkki Mauraselta: P.03-476 3273,
ermau@phpoint.net tai
Internetissä repola-seura.org

REPOLAN HISTORIAA VUOTEEN 1939

–vihkosta venäjäksi, hinta 2e / kpl.
puheenjohtajalta tuula.kilpelainen@iki.fi

Repola-seura ry • Hallitus 2008

Puheenjohtaja
Tuula Kilpeläinen
Niemiskyläntie 51
88900 KUHMO

siltahaka@suomi24.fi
p. 044 330 55 29

Varsinainen jäsen

Pentti Tuomi
Ruuhitie 52 G 27
80160 Joensuu
040 5276 957

Varajäsen

Juhani Kyöttinen
Riekontie 18, as.15
49410 Poitsila
040 538 3938

Valetina Afanassieva
Torikatu 3 D 25
80160 Joensuu
valentina.afanassieva@elisa.net
p. (013) 127 749 ja 040 716 5151

Pekka Kyöttinen
Josulantie 14
83720 Kuorevaara
p. 0500 186 625

Pekka Hukkanen
Ahmankatu 2
0130 JOENSUU
pekkay.hukkanen@kolumbus.fi
p. (013) 126 085 ja 0400 672 671

Mikko Pikarinen
Kotimäenkuja 6
02340 ESPOO
goblet@goblet.net
0400 875 773

Jorma Huovinen
Yhteystiedot kuten Tuula
044 031 2600

Tuula Kyöttinen
050 433 2615
muut yhteystiedot kuten Juhani

Päivi Kiiskinen
Tornitie 4A
81700 KONTIOLAHTI
päivi.kiiskinen@pkky.fi
050 5991364

Martti Nesterinen
Museotie 321 A
82570 KELVÄ
040 831 3869

Pekka Huttu-Hiltunen
Petranpolku 3
88900 KUHMO
pekka.huttu-hiltunen@runolaulu.fi
p. 0400 596 4386

Hannu Karhu
Sudenpolku 18
88900 KUHMO
asianajotoimisto@karhu.inet.fi
0400 120 481